

Anmälan till Konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet

Ink 2003 -01- 2 4

Dnr 050-2392-2002/03

Regeringens hantering av medel från EU:s sociala fonder (ESF-medel).

Syftet med EU: s sociala fonder (ESF- medel) är "Empowerment", d.v.s. makt till de maktlösa. Medlen ska öppna nya möjligheter för grupper som annars har svårt att förbättra sin situation. Bland dessa grupper räknas småföretag med svag ekonomi, långtidsarbetslösa, ungdomar och kvinnor som inte har fått fotfäste i arbetslivet samt handikappade. En viktig målgrupp är invandrarna som i hela unionen intensivt utnyttjar de sociala fondernas finansiering för att få inträde i arbetslivet.

I Sverige talar politiker, ledande myndigheter och betydande organisationer vackert om integration: man påstår ofta att initiativ och ansvarstagande ska uppmuntras hos invandrarna, att de nya invånarnas delaktighet behövs i vår demokrati. I praktiken är relationen mellan minoriteter och majoritet annorlunda- vilket på ett plågsamt sätt bevisas i hanteringen av projekt finansierade med EU- medel. Den gamla vanan att ta hand om invandrarna leder till program och arbetssätt som bestäms på hög nivå och sedan "implementeras" uppifrån och ner hos de berörda.

Sveriges första period med projekt finansierade med medel från EU: s sociala fonder startade 1995 och avslutades 1999. Enbart en procent av de beviljade projekten var initierade och ledda av invandrarnas arbetsgrupper. De största stödbeloppen gick till den offentliga sektorn, d.v.s. arbetsförmedlingar och kommuner och till traditionella starka svenska organisationer (ABF, TBV, Röda Korset och andra). Detta motverkade syftet med hela verksamheten. EU: s pengar är inte avsedda att förstärka den svenska offentliga sektorn, som räknas bland de starkaste i världen, och inte heller att ge mer till väletablerade organisationer med stora resurser.

Den andra perioden med stöd från EU: s sociala fonder skulle börja år 2000 men blev kraftigt försenad på grund av oklarheter och ständiga omorganisationer i och mellan svenska myndigheter. Under en 18-månaders lång väntetid förlorade en del aktiva grupper och små företag många möjligheter att agera – eftersom både finansiering och regelverk saknades. När arbetet äntligen startade visade det sig att ännu färre invandrargrupper än tidigare hade fått utveckla egna projekt. Invandrargrupperna riskerade att sänka sin andel av alla beviljade projekt, till under en procent.

I november 2002, när några få invandrargrupper och småföretag trots allt hade kommit en bit på vägen med arbetet som finansierades med medel från EU: s sociala fonder (s.k. Mål 3-projekt och Equalprojekt), stoppades plötsligt utbetalningarna av medel! Godkända verksamheter under utveckling sedan månader förlamades. Löner för genomförda arbetsmoment och hyror för arbetslokaler kunde inte betalas. Kommuner, arbetsförmedlingar och rika svenska organisationer hade möjlighet att rädda sina startade verksamheter genom att hämta medel från annat håll. De som hotades att gå under var invandrarnas arbetsgrupper och de småföretag som hade litat på de svenska myndigheternas planering och lyssnat på lockropen om delaktighet. Först i slutet av december rättade regeringen detta misstag och utbetalningarna genomfördes. Men de ekonomiskt svaga småföretagen och invandrarnas arbetsgrupper hade tvingats antingen att arbeta utan att ta betalt eller överväga att lägga ner verksamheten – några veckors

totala brist på likvida medel är avgörande just för dessa grupper .

Detta kan bli ett dråpslag för integrationspolitiken. De få invandrarorganisationer som hade engagerat sig i kampen mot arbetslöshet, vilket var de sociala fondernas huvudsyfte, har under ett antal veckor stått utan medel. Hur ska dessa grupper kunna samarbeta med de svenska myndigheterna efter detta? Långtidsarbetslösa som deltog i denna verksamhet hoppades att genom den finna ingång i arbetslivet. Nu hotades hela deras planering för den närmaste framtiden. Hur ska de efter detta kunna mobilisera förtroende och energi för att på nytt försöka ta sig ut ur arbetslöshet och bidragsberoende?

Hanteringen av arbetet med medel från EU: s sociala fonder ger upphov till allvarlig kritik. Det var och är fel att i så stor utsträckning använda ESF- medel för verksamhet inom den offentliga sektorn och starka traditionella organisationer. Det var och är fel att låta långa perioder löpa utan någon aktivitet på grund av ständiga omorganisationer i och mellan svenska myndigheter.

Den allvarligaste kritiken bör riktas mot de svaga satsningarna på grupper som behöver förstärka sin position i samhället. Under hela perioden som har följt landets inträde i EU har olika socialdemokratiska regeringar inte tagit hänsyn till den viktigaste principen i EU: s sociala politik: makt åt de maktlösa: "Empowerment". Respekten för denna princip kan inte återställas om utdelningen av ESF- medel inte garanteras att direkt nå de grupper som behöver ekonomiskt stöd om de ska försöka ta makten över sin vardag.

Eftersom både f.d. arbetsmarknadsdepartement och nuvarande näringsdepartement under den nämnda perioden flera gånger har bytt skepnad och flera ministrar har stått i ledningen för verksamheten faller ansvaret för den missriktade hanteringen av medel från EU: s sociala fonder på hela regeringen. Därför anmäler jag nu regeringen för granskning inför Konstitutionsutskottet.

Stockholm den 22 januari 2003

Ana Maria Narti

Riksdagsledamot (fp)